Redacțiunea, Administrațiunea, și Tipografia:
Brașovŭ, piața mare Nr. 30.

Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimetŭ.

INSERATE se primesc la Administrațiune în Brașovŭ și la următórele Birourĭ de anuncĭurĭ: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks* Nachfolger; *Anton Oppelik, J. Danneber*, în Budapesta: *A. V. Goldbergerg, Eckstein Bernat*: în Bucurescĭ: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann.*

Prețulŭ inserțiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.

Reclame pe pagina a 3-a o seria 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LVIII.

„Gazeta“ iese în fiă-care ḑi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un anŭ 12 fl., pe șese lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Brașovŭ
a administrațiune, piața mare, Tĕrgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 32. **Brașovŭ, Sâmbătă, 11 (23) Februarie** **1895.**

„Reputațiunea Ungariei“.

Brașovŭ, 10 Februarie v. 1895.

Sub acestŭ titlu vedemŭ publicatŭ în oficiósa „Revue d'Orient“ din Pesta unŭ articulŭ, ce l'a adresatŭ d-lŭ S. de Heredia, fostŭ ministru alŭ lucrărilorŭ publice în Francia, ḑiarului „Pesti Naplo“ la finele lunei lui Ianuarie.

P'acestŭ politicŭ francesŭ le-a succesŭ Ungurilorŭ a-'lŭ câștiga pentru repararea reputațiunei lorŭ atâtŭ de sdruncinate în opiniunea publică europénă și a Franciei în deosebĭ.

In ce modŭ vorŭ fi isbutitŭ cei dela ḑiarulŭ firmei „Haas & Deutsch“ sĕ și-'lŭ facă amicŭ, nu putemŭ sci. Ceea ce scimŭ este însĕ, că d-lŭ Heredia stă între bărbații politicĭ ai Franciei totŭ așa de isolatŭ cu părerile sale despre pretinsele merite ale Ungurilorŭ „pentru libertatea și independența popórelorŭ“ și despre pretinsele aspirațiunĭ democratice ale partidei liberale maghiare, câtŭ de isolatŭ stă acelŭ ḑiarŭ parisianŭ, despre care ḑicea d-lŭ V. A. Urechiă mai deunăḑĭ în Senatŭ, că numai așa a pututŭ fi câștigatŭ de generalulŭ Türr pentru causa maghiară, că acesta a cumpĕratŭ cea mai mare parte din acțiunile, pe carĭ este fundatŭ.

E mișcătorŭ a ceti în articululŭ, despre care vorbimŭ, că generația tineră maghiară și-a îndreptatŭ privirea, ca și cea francesă spre viitorŭ, că este pĕtrunsă de spiritulŭ nou, că piedecile ce i-se punŭ nu'o oprescŭ în calea sa și că „este adevĕrata fică a marei Revoluțiunĭ francese“.

Ce puținŭ cunoscĕtorŭ de raporturile reale din Ungaria este d-lŭ de Heredia, décă îi crede pe șoviniștii maghiarĭ de aḑĭ fii adevĕrațĭ ai Revoluției francese!.. Câtŭ de puțină ideă are elŭ de fasele desvoltării așa ḑisului liberalismŭ în Ungaria, precum și de motorulŭ acțiunei celei mai nouĕ de reformă bisericéscă!

Elŭ vede în Wekerle, Banffy, Szilagyi, cărora le aduce cele mai măgulitóre laude, totŭ nisce eroi ai democrației, carĭ lucră la opera comună de „emancipațiune și de fraternitate universală“ și n'a cetitŭ nicĭ măcarŭ ceea ce a scrisŭ ḑiarulŭ „Temps“ asupra dominațiunei esclusive de rassă maghiare cu aplicarea teoriei statului unitarŭ.

Atâta însĕ simte d-lŭ de Heredia, că luptele provocate prin idea de statŭ maghiarŭ unitarŭ nascŭ dificultățĭ, ce preocupă multŭ pe Ungurĭ.

„Campania purtată de liga daco-română din Bucurescĭ — ḑice elŭ — vĕ emoționéză. Vĕ temețĭ de efectulŭ produsŭ prin aceste atacurĭ necurmate, vĕ îngrijesce resentimentulŭ lorŭ asupra opiniunei europene și vĕ întrebațĭ, ce póte sĕ gândéscă democrația francesă despre aceste plângerĭ pasionate“.

Eată cum vré sĕ liniștéscă d-lŭ de Heredia consciința adâncŭ turburată a șoviniștilorŭ ungurĭ:

„Revindicațiunile române, aruncate neîncetatŭ în cele patru unghiurĭ ale Europei — adauge elŭ — ne lasă absolutŭ indiferențĭ. Scimŭ ce respectŭ arată guvernulŭ vostru pentru libertățile individuale ale naționalităților vóstre diverse. D-lŭ Wekerle și d. Szilagy, au făcutŭ la diferite ocasiunĭ declarațiunĭ precise și au datŭ cifre nerĕsturnabile asupra acestui punctŭ, ca asupra tuturorŭ punctelorŭ, ce intereséză bunulŭ vostru renume“. (sic!)

Amiculŭ celorŭ dela „Pesti Naplo“ a aflatŭ o nouă și bizară formulă de a lua în apĕrare opresiunea maghiară, vorbindŭ de „libertățile individuale ale naționalităților“.

Ințelege elŭ aicĭ libertatea de a deveni cetățenĭ maghiarĭ, asimilându-se rassei maghiare? Se vede însĕ că însușĭ nu atribue memoratelorŭ declarațiun „precise“ ale lui Wekerle și Szilagyi prea mare putere de liniștire a consciinței lorŭ agitate, de aceea adauge:

„Unde suntŭ de-altmintrelea protestările, la carĭ mereu face alusiune Liga din Bucurescĭ? Românii din Transilvania se gândescŭ óre seriosŭ la unŭ pasŭ mare decisivŭ de ruptură? Noi așteptămŭ apelurile lorŭ la simpatiile francese, manifestele lorŭ naționale atâtŭ de desŭ anunțate. Nu vedemŭ însĕ venindŭ nimicŭ, și suntemŭ obligațĭ de a recunósce, că tótă acésta mică agitațiune, condusă de o mică cétă de politicianĭ, amoresațĭ de resurecțiunile prehistorice, nu este decâtŭ o agitațiune la suprafață, fără de urmărĭ și fără de interesŭ“.

„Resurecțiunĭ prehistorice“ numesce d-lŭ de Heredia revindicările basate pe realitatea naturală, fundamentală, universală, nedestructibilă a rassei, de care vorbea cu atâta cunoscință de causă marele ḑiarŭ francesŭ.

Și fiind-că nu vede Transilvania în flacărĭ, nu vrea sĕ crédă în seriositatea luptei dintre Românĭ și Maghiarĭ.

Dér nu observă acestŭ prietenŭ al șovinismului maghiarŭ celŭ cu mască liberală, cum se desavuéză însu-șĭ pe sine prin aceea, că 'șĭ dă atâta silință de-a liniști pe Ungurĭ, tocmai, pentru-că ei, după elŭ, dau atâta importanță acestei lupte, și se 'ngrozescŭ de efectulŭ, ce 'lŭ póte produce ea asupra opiniunei europene?

Din norocire democrația francesă încă n'a ajunsŭ la halulŭ acela, ca sĕ se entusiasmeze de respectulŭ, ce'lŭ profeséză guvernulŭ maghiarŭ pentru „libertățile individuale ale naționalităților“.

Preoțimea și reformele bisericesci-politice în Ungaria.

Sub acestŭ titlu ḑiarulŭ vienesŭ „*Parlamentar*“, în numĕrulŭ sĕu dela 20 l. c., scrie unŭ articolŭ interesantŭ din care estragemŭ următórele:

Din incidentulŭ alegerilorŭ recente se ridică din tóte părțile unŭ strigătŭ de indignare pentru abusurile, ce s'au comisŭ cu acea ocasiune, apostrofându-se mai alesŭ împrejurarea, că gendarmeria pusese mâna și pe preoțĭ pentru de a-i depărta din locurile, unde se făceau alegerile. Fiă-care scie, că la alegerĭ în Ungaria suntŭ la ordinea ḑilei tóte neregulatățile posibile, însĕ noi acuma nu voimŭ sĕ vorbimŭ despre acestea, ci despre faptulŭ, că óre așa numiții preoțĭ suntŭ ei adevĕrațĭ preoțĭ?

Scopulŭ finalŭ alŭ guvernului maghiarŭ este: *magyar állami eszme*“ („idei de statŭ maghiarŭ“) adecă *crearea unei Maghiarii nouĕ genetice unitare din Ungaria vechiă constituțională.* Inceputulŭ acestei clădirĭ s'a făcutŭ prin întroducerea limbei maghiare în loculŭ celei latine în oficii, adecă prin ridicarea limbei maghiare la limbă diplomatică. Ca unŭ efluxŭ alŭ acestei schimbărĭ, au fostŭ și numirile „*magyarok Istene*“ în loculŭ maghiarului „*Hadur*“ și „*magyar vallás*“, cărora însĕ la începutŭ nu li-s'a datŭ deosebită importanță. Cu timpulŭ însĕ limba maghiară nu rĕmase între marginele, ce le ocupase mai înainte limba latină, ci conform lui „magyar állam eszme,“ se vîrî în tóte unghețele vieții publice și scóse din usŭ limbile celorlalte popóre. *Faptulŭ acesta a fostŭ causa nemulțămirilorŭ din care, în decursulŭ timpului, se născu cestiunea naționalităților.*

Preoțimea romano-catolică și luterană, în acéstă cestiune culturală de fórte mare însemnătate, nu numai întórse spatele poporului, ci — ne mai auḑitŭ — *sprijini pe guvernŭ* contra aceluia, și unde guvernulŭ nu avea mijlóce de opresiune, creă în cercurile sale proprii statute în *contra fraților sei în Christosŭ.* Nu este lipsă de dovedĭ, că astăḑĭ în Ungaria, atâtŭ în biserica romano-catolică, câtŭ și în cea luterană, *nu este unŭ singurŭ episcopŭ, care sĕ fi luatŭ în apĕrare limba poporului și care sĕ nu fi sprijinitŭ maghiarisarea.* Nu este decĭ mirare, că clerulŭ de josŭ, urmândŭ pe superiorii sĕi, numĕră aprópe *90 percente de renegațĭ,*

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

(Reproducerea oprită.)

Din anii 1848—49.

Memorii, de ***Vasilie Moldovanŭ.***

(22) (Urmare).

XX. Dragoșŭ la Mihăilenĭ.

Cândŭ amŭ sositŭ noi la Mihăilenĭ și amŭ întratŭ în casa cea mai de-aprópe situată lângă stânca Vulcanŭ, amŭ aflatŭ pe Dragoșŭ într'o conversațiune animată cu Buteanu. Intre alțiĭ eramŭ Iancu, Buteanu, Dobra, Vlăduțŭ, vice-prefectulŭ Boeriu și eu. După-ce Buteanu nĭ-a făcutŭ cunoscuțĭ pe toțĭ, Dragoșŭ, vrĕndŭ a continua conversațiunea întreruptă prin noi, se întórse către Buteanu adăugêndŭ:

— Așa! sĕ se bage dracu în politica vóstră, că v'ațĭ aliatŭ cu Sașiĭ, celŭ mai egoistŭ poporŭ de pe fața pămêntului.

Buteanu: Ba sĕ se bage dracu în politica vóstră, a Româniloŭ din Ungaria, că v'ațĭ aliatŭ cu Maghiariĭ, celŭ mai neîmpăcatŭ inimicŭ alŭ libertățiĭ naționale.

Dragoșŭ: Voi nu cunóscețĭ pe Unguriĭ din Ungaria; aceia suntŭ în înțelesulŭ cuvêntului liberalĭ.

Buteanu: Da, suntŭ liberalĭ! și de liberalĭ marĭ, ce suntŭ, nu potŭ tolera națiunea română, croată, sêrbă etc. A-țĭ fostŭ orbițĭ de Dumneḑeu.

Dragoșŭ: Voi Ardeleniĭ v'ațĭ făcutŭ o ideiă fixă cu naționalitatea vóstră, și ignorațĭ drepturile cetățenescĭ.

Buteanu: De-ar avé liberaliĭ voștri puterea de a-mĭ da paradisulŭ, și mĭ-ar răpì limba, eu așĭ resigna la paradisŭ.

Dragoșŭ: Lasă, că v'ar fi datŭ vouĕ Nemțulŭ naționalitate, pentru-că a-țĭ adoptatŭ negru-gălbinismulŭ, căcĭ principiulŭ vostru este negru-gălbinismulŭ.

Buteanu: Principiulŭ nostru nu este negru-gălbinismul, ci este **libertate națională orĭ mórte.** La casŭ însĕ, cândŭ casa domnitóre nu ni-ar îndestuli aspirațiunile și speranțele nóstre, mai bucurosŭ susținŭ pe umeriĭ mei unŭ despotŭ, decâtŭ 3—4 milióne de despoțĭ, căcĭ fiă-care liberalŭ de-ai voștri este unŭ despotŭ tiranicŭ.

Dragoșŭ: Fanatismŭ!

Buteanu: Acestŭ fanatismŭ sacru a transplantatŭ, din generațiune în generațiune, viéța în Românĭ până în ḑiua de astăḑĭ.

Dragoșŭ: Mĕi! Kossuth cu deosebire este indignatŭ, ma chiar măniosŭ pe tine, că ai caracterisatŭ, în óre-care scrisóre a ta, pe Ungurĭ cu epitetulŭ de „büszke paraszt“ — dér nu fără temeiu, că precum vĕdŭ, tu nicĭ acum nu dorescĭ sincerŭ pacea cu Unguriĭ.

Buteanu: Ba dorescŭ sincerŭ, *dér dorescŭ o pace cu care sĕ nu-mĭ fiă rușine a sta înaintea istoriei.*

Dragoșŭ vĕḑêndŭ, că se îngróșe lucrulŭ, nu mai reflectă lui Buteanu, ci trecŭ la alte obiecte și, indusŭ prin varie observațiunĭ ale celorŭ de față, ajunse a vorbì despre situațiunea lumei, și mai alesŭ a monarchiei. Aicĭ Dragoșŭ era în elementulŭ sĕu și, ca sĕ dea pondŭ mai mare misiunei sale și sĕ se asigure de succesulŭ întreprinderiĭ momentuóse, cu oratoria-i înăscută, dér într'o limbă românéscă cam stricată, descrise cu entusiasmŭ victoriile Ungurilorŭ, ca pe ale lui Alexandru celŭ mare.

Noi, căutândŭ unii la alții, ni-am ḑisŭ în tăcere: acesta nu e Românulŭ, pe care l'amŭ doritŭ noi.

După acestea desbătêndu-se obiectulŭ convenirei, se conchise, că da! vomŭ întra cu Kossuth în negociațiunĭ, sub unica condițiune însĕ, ca în timpulŭ câtŭ se va tracta despre punctele împăciuirei, sĕ înceteze armele din ambe părțile. La acésta Dragoșŭ a rĕspunsŭ, că așa ceva se înțelege de sine, și că elŭ, înțelegêndu-se cu comandantulŭ maghiarŭ din Zarandŭ, primesce asupra sa obligamentulŭ de-a mijlocì armistițiulŭ.

Ast-felŭ statorindu-se lucrulŭ, Dragoșŭ pornì către Dobriținŭ, spre a relata lui Kossuth și spre a lua informațiunile lui, ér cestialalțĭ către Abrudŭ. Eu cu Nicolau Mureșianu ne determinasemŭ a mai rĕmâné în castre la Buțeanu, până vomŭ vedea, ce se va alege și de comedia acésta jucată cu fățăriă de ambe părțile, și dela care nimenea nu spera vr'unŭ resultatŭ

și între aceștia fórte mulțĭ *maghiarisatorĭ turbațĭ*.

Decĭ pressa are dreptŭ, când înfiereză volniciile, ce se petrecŭ cu ocasiunea alegerilorŭ, nu are dreptŭ însĕ, când ia în apĕrare așa numitulŭ *„partidŭ poporalŭ“*, ca pe unŭ factorŭ consciu de sine, și pe *preoțĭ*, ca conducĕtorii acestuia. Décă i-a plăcutŭ preoțimei din Ungaria la mesele sale bogate intențiunile lui „magyar állam eszme“ și Dumnedeulŭ maghiarŭ „Hadur“ creatŭ de episcopulŭ romano-catolicŭ *Ipolyi* și în fine „magyar vallás“ atâtŭ de multŭ ventilatŭ, încâtŭ și-a jertfitŭ maghiarisărei poporulŭ încredințatŭ lui, atuncĭ sĕ sufere însușĭ acum loviturile de vergĭ, pe carĭ le împletise în interesulŭ partidului guvernamentalŭ contra binelui culturalŭ alŭ poporului, pentru-ca sĕ se dovedéscă adevĕrulŭ proverbului, că „Per quod quis peccat, per idem punitur et idem“.

In prima liniă, preotulŭ este acela, în care poporulŭ are o încredere nemărginită. Décă preoțiĭ ar fi întrebuințatŭ acéstă încredere spre binele poporului, atuncĭ *guvernulŭ nicĭ-odată nu s'ar fi încumĕtatŭ sĕ introducă* cu puterea în biserică, școlă și în viéța publică, *limba maghiară*, neînțelésă de Nemaghiarĭ, și poporulŭ ar fi priceputŭ, ce intenționéză partidulŭ guvernamentalŭ. După-ce însĕ preoțimea șĭ-a trăitŭ traiulŭ la mese pline cu partidulŭ guvernamentalŭ, și în timpulŭ acesta șĭ-a lăsatŭ turma sĕ flămêndéscă, acum *ea singură sĕ se și lupte cu partidulŭ guvernamentalŭ!!*

Aniversarea lui Miletici.

Svetozar Mileticĭ, cunoscutulŭ conducĕtorŭ naționalŭ alŭ Sêrbilorŭ din Ungaria, îșĭ serbéză adi aniversarea de 70 de anĭ. Mileticĭ a fostŭ, în anii dintâiu după inaugurarea dualismului, unulŭ din antelupătorii cei mai de frunte pentru egala îndreptățire a națiunilorŭ nemaghiare, în dieta unguréscă. La 1868 elŭ a protestatŭ în solidaritate cu deputațiĭ românĭ în contra legei de naționalitate și a legei de uniune a Ardélului cu Țéra ungurésca. Mai târdiu scimŭ, că a fostŭ condamnatŭ în procesulŭ Omladinei la 5 anĭ închisóre de statŭ. Diarulŭ sĕu „Zastava“, care a apĕratŭ necurmatŭ causa naționalitățilorŭ și a avutŭ de curêndŭ unŭ procesŭ pentru'unŭ articulŭ simpaticŭ Românilorŭ, scrisŭ din incidentulŭ procesului Memorandului, e adĭ proprietatea patrioticei sale fiice. Urămŭ bĕtrânului luptătorŭ viață îndelungată!

*

Ni-se comunică din Clusiu, că d-lui Svetozar *Mileticĭ* i-s'a trimisŭ din partea junimei universitare române de acolo următórea scrisóre:

Neînfrântului luptătorŭ sêrbŭ Dr. *Svetozar Mileticĭ*

Neoplanta.

Pĕtrunșĭ de ideile marĭ, pentru carĭ ai luptatŭ cu atâta bravură și pentru carĭ ai suferitŭ atâtŭ de multŭ, acum când pășescĭ în alŭ 70-lea anŭ alŭ vieții, Țĭ strigămŭ din adêncului inimei:

Sĕ trăescĭ la mulțĭ anĭ! — ca sĕ poțĭ vedé cu ochii-țĭ trupescĭ triumfândŭ causa, căreia ți-ai jertfitŭ viața întrégă!

Studențiĭ univ. rom. din Clușiu.

SCIRILE DILEI.

10 (22) Februarie.

La mórtea archiducelui Albrecht. După scirile, ce vinŭ din Viena, îmormêntarea archiducelui Albrecht se va face numai sĕptĕmâna viitóre. Tóte capetele încoronate și dinastiile au condolatŭ monarchului nostru din incidentulŭ acestui tristŭ casŭ. Scirea, că împĕratulŭ Germaniei va lua parte la îmormêntare, se desminte, însĕ împĕratulŭ a datŭ unŭ ordinŭ de di pe armată, care dispune, ca toțĭ oficerii armatei germane sĕ pórte doliu de trei dile, afară de acésta regimentulŭ prusianŭ de grenadirĭ Nr. 3, alŭ cărui proprietarŭ era defunctulŭ archiduce, sĕ pórte timpŭ de optŭ dile doliu la brațulŭ stângŭ, și o deputațiă a regimentului sĕ ia parte la îmormêntare. — In 20 l. c. s'a publicatŭ testamentulŭ archiducelui prin care lasă de moștenitorĭ ai colosalelorŭ sale averĭ pe fiiĭ archiducelui Carolŭ Ferdinandŭ. Afară de acésta lasă o fundațiune de 30,000 fl., din care sĕ se ajutoreze anualŭ vĕduvele și orfanii ofițerilorŭ. — Din cercurile diplomatice berlinese se anunță, că Țarulŭ Nicolau a trimisŭ, în numelesĕu, alŭ Țarewnei și a tuturorŭ membrilorŭ familiei împĕrătescĭ, o telegramă de condolență fórte cordială din incidentulŭ morții lui Albrecht. Apoi și-a esprimatŭ condolența sa și față cu ambasadorulŭ austro-ungarŭ din Petersburg, prințulŭ Liechtenstein, dicêndŭ, că și elŭ, ca și tatălŭ sĕu Alexandru, a stimatŭ în archiducele Albrecht pe unŭ sincerŭ amicŭ alŭ casei Romanow și pe unŭ beliduce genialŭ cu caracterulŭ celŭ mai nobilŭ.

—o—

Comerciu de copii. Kulturegylet-ulŭ din Vêrșețŭ și jurŭ, care stă sub patronagiulŭ fișpanului Nikolits Sándor dela Vêrșețŭ, și-a ținutŭ Duminecа trecută adunarea generală. Despre activitatea din ultimii dece anĭ ai acestei societățĭ, „Egyetértés“ publică următorulŭ raportŭ: „A arangiatŭ cursurĭ de limba maghiară pentru adulțĭ, a înființatŭ bibliotecĭ unguréscĭ, a organisatŭ serate sociale, *pe scolarii nemaghiarĭ, carĭ au arătatŭ progresŭ în însușirea limbei maghiare; i-a ajutoratŭ cu stipendii și cu cărțĭ de scolă gratuite;* a subvenționatŭ teatrulŭ maghiarŭ, *cea mai mare atențiune însĕ a pus'o pe* **comerciulŭ de copii,** *pe acestŭ putemicŭ mijlocŭ alŭ propagărei limbei maghiare.* De dece anĭ, de când esistă acestŭ „Kulturegylet“, *mai multŭ ca trei sute de copii germanĭ, sêrbĭ și românĭ, a aședatŭ prin orașe unguréscĭ din „Alföld“*. In direcțiunea acésta activitatea societății *este sprijinită și de ministeriulŭ de comerciu*, întru câtŭ pentru copiiĭ deportațĭ și pentru însoțitorii lorŭ, a permisŭ a se da pentru tóte liniile căilorŭ ferate unguréscĭ bilete cu prețurĭ extra-ordinarŭ de scădute“.

—o—

Dela curtea română. In urma încetării din viață a A. S. C. și R. Archiducelui Albrecht, curtea Majestăților Lorŭ a Regelui și a Reginei României a luatŭ doliu pe timpŭ de trei sĕptĕmânĭ, cu începere dela 7 (19) Februarie curentŭ.

—o—

Cum condoléză honvediĭ din Clușiu? Cetimŭ în „Edélyi Hiradó“ de adĭ următórele: „Din incidentulŭ morții archiducelui Albrecht, s'au arătatŭ și în Clușiu semnele doliului. Armata comună și honvedimea a arboratŭ stégurĭ negre pe tóte edificiile, în carĭ se află cancelarii de-ale armatei. S'au arboratŭ stindarde și pe două edificii din „bel-középutza“ din partea honvedimei, dér *adĭ diminéță au fostŭ luate josŭ*. Mulțĭ nu sciau sĕ șĭ-o esplice acésta. In straturile de josŭ ale poporațiunei se vorbia îndată, că archiducele n'a muritŭ. Noi însĕ suntemŭ informațĭ, că disposițiunea acésta *s'a luatŭ la recercarea locurilorŭ mai înalte*“.... Ĕtă astfelŭ condoléza honvedii din Clușiu.

—o—

Delictŭ de pressă. Cu ocasiunea desbaterilorŭ bisericescĭ-politice, alegĕtorii din Lubló votară încredere guvernului. In contra acestui votŭ de încredere apăru în fóia „Szepesmegyei Közlöny“ unŭ articolŭ polemicŭ, scrisŭ de unŭ preotŭ. Pentru acestŭ articolŭ tribunalulŭ din Neoplanta pedepsi pe editorulŭ numitei foi, prof. seminarialŭ Ioanŭ Zelenyák, pentru delictŭ de pressă, cu 50 fl. Tabla însĕ schimbà acéstă pedépsă în 3 dile închisóre ordinară și 20 fl. amendă. Curia întări sentința tablei. Intr'aceea însĕ Zelenyák fŭ alesŭ deputatŭ dietalŭ, și acum lucrulŭ va ajunge înaintea camerei pentru resolvarea cestiunei de imunitate.

—o—

Impărțire de banĭ pentru sĕracĭ. In anulŭ 1894 s'a împărțitŭ între sĕracii orașului Brașovŭ suma de 1006 fl., care s'a pusŭ la disposițiunea căpitanatului orășenescŭ din partea negutătorilorŭ și meseriașilorŭ, precum și din partea altorŭ persone private din locŭ.

—o—

Din Roma se depeșéză, că peste 14 dile va apăré o enciclică a Papei contra machinațiunilorŭ creștine-socialiste din Austria.

—o—

Deschiderea canalului din marea nordostică se va face la 20 Iunie. Din incidentulŭ acesta, împĕratulŭ germanŭ a adresatŭ invitărĭ speciale împĕratului Francíscŭ Iosifŭ, regelui Humberto și Țarului Nicolae.

—o—

Montenegro și Serbia. Emigrantulŭ montenegrinŭ Marko Boskovicĭ într'o scrisóre învinuesce pe Nichita, principele Montenegrului, că elŭ ar fi, care în înțelegere cu conducĕtorii estremĭ-radicalĭ din Serbia, voesce sĕ alunge pe regele Alexandru de pe tronulŭ sêrbescŭ și sĕ proclameze, ca rege alŭ Serbiei, pe fiulŭ sĕu, pe moștenitorulŭ de tronŭ montenegrinŭ Danilo. Boskovicĭ asigură, că faptulŭ acesta îlŭ póte dovedi cu documente.

—o—

2000 de ómenĭ omorîțĭ. Din Londra se telegrafiază, că fortulŭ Takao de pe insula Formosa, a fostŭ aruncatŭ în aerŭ, prin esplosiunea unei fabricĭ de iarbă de pușcă. Nenorocirea a avutŭ jertfe colosale: 2000 de ómenĭ au fostŭ omorîțĭ.

—o—

Coróne eterne. Din incidentulŭ morții D-lui *Constantinŭ Fluștureanu*, comersantŭ în Brașovŭ, nĭ-a trimisŭ D-na *Anastasia Radovicĭ*, sora sa, în loculŭ unei cununĭ peritóre pe sicriulŭ fratelui sĕu, *10 fl.* dreptŭ cunună neperitórea, asemenea ni-a predatŭ D-lŭ *Nicolau Fluștureanu*, comersantŭ de aicĭ, *10 fl.* dreptŭ corónă neperitóre pe sicriulŭ fratelui sĕu, spre a se adauge la fundațiunea iubițilorŭ rĕposațĭ în folosulŭ școlarilorŭ românĭ sĕracĭ. Achitămŭ primirea sumelorŭ de mai susŭ în acestŭ modŭ prescrisŭ de statutele fundațiunii, ărătêndŭ, că aceștĭ banĭ s'au adausŭ la fundațiune. Brașovŭ 9 (21) Februarie 1895. *Comitetulŭ parochialŭ românŭ gr. or. din Cetatea Brașovului.*

—o—

La darea de sémă și mulțămita publică, apărută în Nr. 25 alŭ „Gaz. Trans.“, din eróre au fostŭ lăsațĭ afară dintre contribuențĭ: D-lŭ Virgilŭ Onițiu directorŭ, D-na N. Stănescu, cu câte 2 fl., D-lŭ B. Baiulescu, d. Const. Popŭ și d-na Dariu cu câte 1 fl., D-na Radulescu cu 50 cr., D-na Amalia Chifă și d-na Rațiu vĕd. Bumberli cu câte 30 cr. Esprimămŭ în numele societății de lectură și acestorŭ P. T. Domnĭ și Dómne pe acéstă cale cea mai profundă mulțămită a nóstră. — *Brașovŭ*, 8 Febr. v. Președintele: *I. Baptistŭ Boiu*, profesorŭ; Secretarŭ: *Mariu Sturza* cl. VIII gimn.; Cassarŭ: *Adrianŭ Cristea*, cl. III com.

„Monitorulŭ oficialŭ“ publică unŭ decretŭ regalŭ cu data de 3 Febr. 1895 prin care se aprobă următorulŭ:

Regulamentŭ

pentru Administrarea „Fundațiunei Universitare Carol I“.

Scopulŭ si organisarea.

Art. 1. „Fundațiunea Universitară Carolŭ I“, înființată în amintirea serbărei de 25 de anĭ de domnie, prin scrisórea M. S. Regelui de la 3 Maiu 1891, către președintele consiliului de miniștri, și recunoscută ca persónă juridică prin legea de la 9 Iulie 1891, are de scopŭ:

a) Inființarea și întreținerea unei bibliotecĭ cu sălile ei de lectură, de care sĕ se folosécă studenții dela tóte facultățile universitare din țéră;

b) Ajutorarea studenților, carĭ, sub conducerea unui profesorŭ universitarŭ, întreprindŭ lucrărĭ speciale, precum și tipărirea teselorŭ de licență séu doctoratŭ, recomandate de facultățile respective;

c) Acordarea de subvențiunĭ la studenții merituoșĭ lipsițĭ de mijlóce.

Art. 2. Sediulŭ fundațiunei este în Bucurescĭ, în casele dăruite și îndestrate de M. S. Regele, unde se află și biblioteca.

Art. 3. Administrarea fundațiunei este încredințată unui directorŭ, numitŭ pe trei anĭ, prin decretŭ regalŭ, după propunerea ministrului instrucțiunei publice, și asistatŭ de unŭ comitetŭ de 3 membri, compusŭ din:

Rectorulŭ Universitățеi din Bucurescĭ;

Rectorulŭ Universitățеi din Iașĭ;

O persónă desemnată de Augustulŭ fundatorŭ.

Insărcinarea membrilorŭ comitetului este onorifică.

Comitetulŭ póte delibera cu doi membri. Elŭ va fi presidatŭ de celŭ mai în vêrstă.

In partea a doua a art. 3 și în art. 4 și 5 se stabilescŭ drepturile și îndatoririle directorului, precum și a comitetului, care are în genere datoria de a veghia, ca fundațiunea sĕ îndeplinéscă scopurile arătate în scrisórea M. S. Regelui. — Art. 6 dispune, că ministrulŭ instrucțiunei publice, cu avisulŭ comitetului, va primi legatele

---

favoritorŭ, decâtŭ póte singurŭ Dragoșŭ în vanitatea sa.

Buteanu însĕ, vĕdêndŭ voința nóstră, mĕ trase la o parte și-mĭ dise:

— Nu rĕmâné aicĭ, că în constelațiunile de fată nu e temere, ca Ungurii sĕ năvălescă asupra nóstră, ci te du și tu la Abrudŭ, ér mâne diminéță plécă și caută pe Axente unde-lŭ vei afla; comunică-i cele întêmplate aicĭ, și apoi vino de-mĭ împărtășesce opiniunea lui în Abrudŭ, unde voiu reîntórce și eu, după ce voiu lua unele disposițiunĭ.

Am mersŭ déră la Abrudŭ, și în 20 Aprilie desŭ de diminéță am plecatŭ și am aflatŭ pe Axente la Petroșenĭ (unŭ satŭ în apropierea Zlatnei). Tocmai mânca pe o pajiște, dintr'unŭ blidŭ cu Mânzatŭ și cu alțĭ tribunĭ, o zamă de mielŭ gătită muntenesce, la care — deși între alte împrejurărĭ te-ai jura, că mai bine vei muri de fóme, decâtŭ sĕ o guștĭ — am luatŭ și eu parte cu unŭ apetitŭ rarŭ, ér Axente îmĭ reflecta desŭ:

— Săturatute-ai de revoluție, mĕi; că diceai, că de nu se va face revoluția, te vei spânzura?

Intr'adevĕrŭ, nu sciu cum puteamŭ noi trăi în acelea timpurĭ! Făceamŭ strapațe, carĭ ți-s'ar părea, că trecŭ peste puterile omului; susțineamŭ lupte lungĭ și desperate; porniamŭ în vr'o direcțiune către marginele munțilorŭ, și nicĭ odată nu aveamŭ provisiune în straiță baremŭ de-o mâncare bună. De avea care-va dintre noi o bucată de pâne, orĭ mălaiu, nu aveam ceialalțĭ, și o bucată o împărțiamŭ demulte-orĭ în 10—15 părțĭ, ér décă ne puteamŭ ospăta vr'odată cu o bucată de mălaiu și cu o ólă de lapte covăsitŭ, două dile nicĭ nu mai cugetamŭ la mâncare. Viața în noi o susținea mai multŭ entusiasmulŭ, ce ni-lu împrumuta sfințenia causei, ce apăramŭ. De interese materialĭ nicĭ pomenire, bună óră cum vedĭ în lumea de-acuma. Mi-aducŭ aminte, că la o ocasiune însĕmnată, Axente îmĭ dise: Mĕi frate, numai o sută fiorinĭ (firesce în valóre vieneză) am avutŭ după sufletulŭ meu, și și din aceștia am fostŭ silitŭ, sĕ dau o parte pentru a rĕscumpĕra dela nisce Moțĭ viața arménului Lukáts.

Sub durata mâncărei am atinsŭ starea lucrurilorŭ în terminĭ cam generalĭ, findcă nu voiam a împărtăși tóte și cu Mânzatŭ. După ce însĕ ne-amŭ sculatŭ dela mâncare, desfăcêndu-ne dintre ceilalțĭ într'o cétă confidențială, am espusŭ lui Axente și amicilorŭ mei tótă starea lucrului, am descrisŭ înclinările spre pace ale Românilorŭ mai fruntașĭ din Abrudŭ, am împărtășitŭ convorbirile avute cu Dragoșŭ și îngrijirile, ce a insuflatŭ în mine și în Buteanu astuția lui. Isprăvindŭ, Axente a scosŭ unŭ oftatŭ adêncŭ și mi-a disŭ:

— Mĕi Moldovene, noi ne scimŭ și ne cunóscemŭ ideile și simțĕmintele. Tu eștĭ omŭ resolutŭ, du-te și spune lui Iancu, Buteanu și celorlalțĭ, că *eu cu nicĭ unŭ prețŭ pace cu Ungurii nu voescŭ*, nu facŭ! Voescŭ a muri în luptă, ca și tine, séu luptândŭ a-mĭ deschide cale până în Țéra românéscă, déră de tractate în aceste imprejurărĭ, nicĭ vorbă!

Mi-a mai încredințatŭ între patru ochĭ și unŭ secretŭ, pe care eu l'am împărtășitŭ singurŭ lui Buteanu.

(Va urma.)

şi donaţiunile, ce s'ar face fundaţiunei. Art. 7 ḑice, că închiriarea averei nemişcătóre a fundaţiunei se va face de comitetŭ.

Biblioteca.

Articulii 8, 9, 10 dispunŭ, că în ce timpŭ biblioteca are sĕ fiă deschisă; că bibliotecarulŭ va trebui sĕ aibă gradulŭ de licenţiatŭ séu doctorŭ; că va fi asistatŭ de celŭ puţinŭ doi custodĭ, carĭ se vorŭ numi de preferinţă dintre studenţii vre-unei facultăţĭ din ţéră. Apoi se fixéză îndatoririle bibliotecarului, căruia i-se cere între altele sĕ presinte, la 23 Aprilie, unŭ raportŭ anualŭ asupra stării şi progresului bibliotecii; Art. 11 spune, că bibliotecarulŭ va locuì în edificiulŭ bibliotecei.

Ajutóre şi subvenţiunĭ.

Art. 12. Pentru ajutorarea studenţilorŭ, aşa cum e prevĕḑută la art. 1. lit. b. comitetulŭ va fixa pe fiă-care anŭ o sumă, din care jumĕtate va fi destinată Universităţei din Bucurescĭ şi jumĕtate Universităţii Iaşĭ, încunosciinţândŭ de acésta, pănă la 15 Februarie, pe rectorii celorŭ două Universităţĭ, cu învitare ca, după decisiunea consiliului specialŭ alŭ Universităţei şi în limitele sumei arĕtate disponibile, sĕ facă comitetului, pănă la 20 Martie, propunerĭ asupra întrebuinţărei ei.

Art. 13. Pentru subvenţionarea studenţilorŭ, aşa cum e prevĕḑută la art. 1, lit. c, comitetulŭ va fixa pe fiă-care anŭ o sumă şi va păḑi aceeaşĭ regulă ca la art. 12 de mai susŭ.

Art. 14. Intru amintirea înfiinţărei „Fundaţiunei Universitare Carolŭ I", comitetulŭ va ţinè, în preḑiua serbărei naţionale de la 10 Maiu alŭ fiă-cărui anŭ, în sala cea mare a bibliotecei, sub preşedinţa ministrului cultelorŭ şi alŭ instrucţiunei publice, o şedinţă solemnă, în care se va ceti raportulŭ anualŭ prevĕḑutŭ la art. 5, şi se vorŭ distribui ajutórele prevĕḑute la art. 12 şi 13. Raportulŭ anualŭ se va înainta M. S. Regelui.

Budgetulŭ

Art. 15, 16 şi 17 tratéză despre budgetŭ, care va fi supusŭ aprobării M. S. Regelui. Anulŭ budgetarŭ alŭ „Fundaţiunei" începe la 1 Aprile.

Antisemitismulŭ în Francia.

Este unŭ semnŭ fórte caracteristicŭ alŭ timpului, că antisemitismulŭ, care apăruse de prima dată în anii 80 în Francia, acuma din ḑi în ḑi câştigă totŭ mai multŭ terenŭ în acea ţéră, unde mai multŭ ca orĭ unde, domnesce libertatea consciinţei. Unŭ fórte periculosŭ poporŭ trebue sĕ fiă fiiĭ lui Moise, décă chiar şi Francia, unde Jidanii îşĭ au centrulŭ *alianţei lorŭ israelite,* ce se resfiră ca o reţea peste totŭ rotogolulŭ pămêntului, se vede silită a păşi mai cu energiă contra lipitorilorŭ, carĭ fără considerare sugŭ sângele orĭ-cărui poporŭ.

Celŭ dintâiu organŭ, care a aruncatŭ în mulţime, ca o schîntea, cuvintele de „*semite*" şi „*antisemite*" a fostŭ ḑiarulŭ „*Figaro*", şi acésta chiar atuncĭ, când între colaboratorii sĕi avea bărbaţĭ, despre carĭ se presupunea, că suntŭ de origină semitică, ca Albert *Wolff*, Albert *Millaud, Mortier,* Adrien *Marx*, Jacques *Saint-Cére* etc.

După „Figaro" luà în mâna sa cestiunea antisemitismului A. *Drumont*, care cu opurile sale „*La France juive*", şi „*La fin d'un Monde*" lăţi antisemitismulŭ în marĭ cercurĭ. Drumont fù şi acela, care înainte cu patru anĭ înfiinţà ḑiarulŭ antisemitŭ „*Libre Parole*", după care îndată urmară ḑiarele „*Intrasingeant*" „*Autoritee*", „*Patrie*", „*Cocarde*", şi „*Presse*", cu programe şi mai antisemite, decâtŭ „Libre Parole".

E remarcabilŭ, mai departe, că în cuartirulŭ latinŭ s'a formatŭ o „*Reuniune de universitarĭ antisemiţĭ*".

In fine, ce e mai însĕmnatŭ, vicontele *d'Hugues* a fostŭ şi este celŭ dintâiu deputatŭ alesŭ într'unŭ cercŭ electoralŭ din Sudulŭ Franciei *pe basa unui programŭ curatŭ antisemitŭ.*

D'Hugues însĕ are astăḑĭ şi soţĭ, dintre carĭ unulŭ, cu numele *Denis*, interpelà ḑilele trecute pe ministrulŭ-preşedinte Ribot, că ce are de gândŭ acesta sĕ întreprindă în contra „copleşirei funcţionarilorŭ de statŭ jidanĭ", ér socialistulŭ *Rouanet* urgità cestiunea acésta numind'o: o cestiune de rassă. Dintre deputaţĭ 208 fură gata numai decâtŭ a discuta asupra interpelărei lui Denis, 268 însĕ esoperară, sĕ se amâne discuţia pănă peste o lună. Astfelŭ dér trecêndŭ acestŭ timpŭ, cestiunea Jidanilorŭ totuşĭ va veni la ordinea ḑilei în camera francesă, şi nu se póte prevedè cum se va resolva.

Corespondenţa „Gaz. Trans".

Şardŭ, 20 Faurŭ 1894.

Onorată Redacţiune! In 14 a lunei Faurŭ anulŭ curentŭ s'a serbatŭ în scóla română gr. cat. din Şardŭ o petrecere împreunată cu dansŭ a elevilorŭ scólei din acelŭ locŭ, a cărei venitŭ a fostŭ destinatŭ pentru înavuţirea bibliotecei scolare, fundată cu 2 anĭ înainte prin iniţiativa d lui parochŭ G. *Radeşŭ* şi a d-lui Traianŭ H. *Popŭ*, publicistŭ în Braşovŭ.

Succesulŭ frumosŭ atâtŭ moralŭ câtŭ şi materialŭ, animaţia, de care au fostŭ cuprinşĭ toţĭ óspeţii de faţă, micŭ cu mare, îmĭ dau îndemnulŭ de a scrie câteva şire.

Inainte de a mĕ lăsa în detaiurĭ, îmĭ ţinŭ de datorinţă a aduce prima mulţumită, ce o datorescŭ locuitorii acestei comune onoratului păstorŭ sufletescŭ *Gedeonŭ Radeşŭ*, care şi de astă-dată a lucratŭ şi a contribuitŭ fórte multŭ pentru reuşita bună a acestei petrecerĭ, precum şi învĕţătorului Ioanŭ *Dumitreanŭ*, care s'a îngrijitŭ pentru unŭ programŭ frumosŭ şi variatŭ. Dialogurile predate de elevĭ scólei au fostŭ de unŭ cuprinsŭ fórte acomodatŭ pentru poporŭ, câtŭ sĕ póte de morale şi instructive.

Avêndŭ în vedere scopulŭ filantropicŭ alŭ acestei petrecerĭ, n'au întârḑiatŭ a-şĭ da concursulŭ binevoitorŭ şi stimatele domnişóre: Livia *Stanciu*, Cornelia P. *Bota*, Victoria M. *Roşca*, Felicia *Radu* şi Letiţia *Radeşŭ*, contribuindŭ astfelŭ multŭ la bogăţia, variaţia programei. Terţetele şi cuartetele cântate de dênsele, sub conducerea d-lui V. Popŭ juristŭ din Cluşiu, au storsŭ aplause nesfîrşite din partea publicului de faţă. „Oda martirilorŭ", duetŭ esecutatŭ totŭ de dênsele, a urcatŭ animaţia la culme. S'a dinstinsŭ cu astă ocasiă şi d-lŭ V. *Popŭ* juristŭ din Cluşiu, care prin solo de violină „Brr oiţă" şi „Coibanulŭ" a delectatŭ fórte bine publiculŭ de faţă.

Programa s'a încheiatŭ cu monologulŭ lui Alecsandri „Herşcu Boccegiu", predatŭ totŭ de d-lŭ Vict. Popŭ. Predarea bucăţii a satisfăcutŭ pe deplinŭ.

Dansulŭ s'a începutŭ cu „Căluşarulŭ" şi „Bătuta" jucate de către scolarĭ. Mişcările frumóse ale tinerilorŭ Românaşĭ, tactulŭ corectŭ vestmêntulŭ naţionalŭ însufleţitorŭ, au datŭ o privelisce fórte delectătóre. S'a dansatŭ apoi cu inimă pănă în ḑorĭ, când publiculŭ s'a depărtatŭ pe la locuinţe, ducêndŭ în inimă suvenirea plăcută, ce li-s'a imprimatŭ în mijloculŭ acestei petrecerĭ. Peste totŭ succesulŭ atâtŭ moralŭ, câtŭ şi materialŭ a fostŭ fórte îmbucurătorŭ.

Pentru oferte marinimóse se aduce mulţumită sinceră pe astă cale d-lorŭ: George Lascu 5 fl., Czövek Robert not. cer. 1 fl., Ilie Dumitreanŭ not. cerc. 1 fl., Radu Ioanŭ 60 cr., Nic. Boţanŭ 60 cr., Petru Roşca 60 cr, D-na Elis. Radu 60 cr. N. Sêrbu 60 cr., Hersch Willhelm ingínerŭ 60 cr., Alexa Truţa 50 cr., Ioanŭ Botha 50 cr. Zinger Adolf 60 cr., Iosifu Ciobota 20 cr., D. Weis 10 cr., W. Bredean 10 cr., Ioanŭ Medrea 10 cr., d-şóra Weres Iulia 10 cr., Ioanŭ Cişmaşŭ 20 cr., N. Popŭ Bota 20 cr.

Din reuşita întrégă a petrecerei se póte convinge orĭ-cine, câtŭ de tare s'a lăţit în inima poporului aplecarea de a înfiinţa bibliotecĭ scolare şi poporale, de a-le susţinè şi înbogăţi, şi din ele sĕ pótă scóte nutremêntulŭ spiritualŭ de lipsă, precum şi poveţele, căile adevĕrate, pe carĭ sĕ pornéscă întru progresarea în cele materiale. Cu unŭ cuvêntŭ, vedemŭ voinţa de a validita axioma: „Ai carte, ai parte."

Unŭ asistentŭ.

Legea minelorŭ.

Raportulŭ d-lui Gr. G. Tocilescu.

(Urmare.)

Dér décă minele nu suntŭ nisce dependinţe ale suprafeţei, potŭ fi ele socotite ca proprietăţĭ ale statului, ca proprietăţĭ domeniale? Fiind-că minele, ni-se ḑice, nu suntŭ nicĭ ale proprietarului suprafeţei nicĭ ale descoperitorului, de ce n'ar fi ale statului, ca nisce buurĭ vacante şi fără stăpânĭ? Statulŭ, care e representantulŭ naţiunei, carĭ îngrijesce de interesele societăţii, de ce n'ar îngriji şi de esploatarea minelorŭ, care suntŭ o proprietate publică? Acestŭ sistemŭ nu este decâtŭ substituirea dreptului regalianŭ, care pretindea, că totŭ ce se găsesce în cuprinsulŭ statului, de orĭ-ce natură ar fi, aparţine Suveranului. Economiştii au înlocuitŭ pe Rege cu *statŭ* séu cu *poporŭ*, dér prin acésta n'au justificatŭ mai multŭ legitimitatea dreptului asupra minelorŭ.

„Minele n'au destinaţiune publică", ne spunŭ adversarii sistemului; ele nu suntŭ afectate la usagiulŭ comunŭ alŭ tuturorŭ cetăţenilorŭ. Ascunse în fundulŭ pămêntului, ele nu suntŭ acolo descoperite, decâtŭ pe preţulŭ unorŭ cercetărĭ îndelungŭ răbdătóre, şi nu capĕtă valóre decâtŭ printr'o muncă îndărătnică. Produsele lorŭ nu servă decâtŭ la câte-va industrii; şi décă ele suntŭ folositóre masei naţiunei, suntŭ cu acelaşĭ titlu ca tóte celelalte producţiunĭ naturale, cu acelaşĭ titlu ca şi producţiunile pămêntului. Pămêntulŭ, cu tóte acestea nu e o proprietate naţională! Ce mare dreptate avea Mirabeau sĕ ḑică: „E o nebuniă de a socoti minele, ca o posesiune domenială".

D. Ed. Dalloz invócă şi principiile economice contra esploatărei minelorŭ de către statŭ, căcĭ „desfiinţéză iniţiativa individuală; distruge pornirea spre cercetările de mine, ce statulŭ trebue sĕ încurageze; institue unŭ monopolŭ, adecă o unéltă de fiscalitate; vatĕmă desvoltarea manufacturelorŭ, urcândŭ la o taxă ridicată preţulŭ materiilorŭ prime; întreţine spiritulŭ de rutină, ce numai libera concurenţă póte sĕ-lŭ distrugă; în fine, compromite autoritatea morală a guvernului, făcêndŭ pe o numĕrósă clasă, ce elŭ întrebuinţéză ca întreprinḑĕtorŭ ca, în timpurĭ grele, sĕ arunce asupră-i întréga rĕspundere a nemulţumirilorŭ şi suferinţelorŭ născute din perturbaţiunĭ comerciale".

Atuncĭ, décă minele nu aparţinŭ nicĭ proprietarului solului, nicĭ domeniului publicŭ, urméză în chipŭ logicŭ, că ele nu aparţinŭ nimĕnui, cum nicĭ au aparţinutŭ cuiva vorĭ-o dată: nimenĭ nu şi le-a apropriatŭ prin muncă individuală, nimenĭ nu le-a scosŭ încă din întunericulŭ unde zacŭ de mii de anĭ; nimenĭ nu póte sĕ rostéscă în faţa lorŭ formula revendicaţiunei: „*Aio hanc rem esse meam*". (*Declarŭ, că acestŭ lucru este alŭ meu*).

Minele, prin urmare, suntŭ *res nullius*, „lucru nimĕnui". Acésta însĕ pănă când? Pănă în ḑiua când statulŭ, representândŭ interesele cele marĭ ale societăţei, acordà concesiunea aceluia, pe care-'lŭ crede mai destoinicŭ ca s'o esploateze. Numai din momentulŭ acesta mina devine proprietate, şi anume o proprietate cu totulŭ deosebită de a suprafeţei, o proprietate subterană supusă către statŭ la o revedenţă anuală, în schimbulŭ serviciului de supraveghiare esercitatŭ de dênsulŭ asupra minelorŭ; supusă către proprietarulŭ suprafeţei la o despăgubire anuală pentru depreciarea fondului prin crearea acelei proprietăţĭ subterane; supusă în fine, la o despăgubire către descoperitorulŭ minei *)

Unŭ alŭ patrulea sistemŭ nu diferă de celŭ precedentŭ, decâtŭ prin aceea, că recunósce ca adevĕratŭ proprietarŭ alŭ minei pe descoperitorulŭ fericitŭ, care a exploratŭ'o şi care o ocupă; acesta a ajunsŭ prin muncă şi inteligenţă, ca sĕ pună pecetia proprietăţei private pe acelŭ *res nullius*; mina din acelŭ momentŭ îi aparţine prin dreptulŭ de invenţiune. Acéstă părere a fostŭ susţinută încă din 1790 de către ministrulŭ francesŭ Turgot, căruia, între altele, 'i s'a obiectatŭ, că inventatorulŭ unei mine, ocupândŭ timporarŭ o parte din suprafaţă, ca sĕ pótă pătrunde în subsolŭ căşunéză proprietarului prejudiţii; mai departe, că unŭ alŭ doilea inventatorŭ alŭ aceleeaşĭ mine ar esploata partea descoperită de dênsulŭ, pănă ce s'ar întâlni cu primulŭ inventatorŭ; ar mai veni totŭ astfelŭ şi unŭ alŭ treilea şi alŭ patrulea; de aci procese interminabile, ceea ce a făcutŭ pe Mirabeau sĕ ḑică, despre sistemulŭ lui Turgot, că este o mină de procese.

*) In acestŭ sensŭ Dallot, Dupont, Michel Chevalier, Wolowski, Biot.

Scirĭ telegrafice.

Arco, 22 Februarie. Erĭ la 4 óre după améḑĭ membri casei domnitóre, adêncŭ mişcaţĭ, şi-au luatŭ adio dela cadavrulŭ lui *Albrecht*, după-ce cusciugulŭ fù închisŭ hermetic. In decursulŭ ḑilei o mare mulţime de ómenĭ peregrinà la cosciugŭ.

Budapesta, 22 Februarie. In conferenţa clubului partidei naţionale, *Apponyi* declarà, că pertractările în cestiunea fusiunei n'au avutŭ nicĭ unŭ resultatŭ, deórece ministrulŭ-preşedinte ḑise, că nu póte ascepta acea parte din programulŭ partidului naţionalŭ, care stă în legătură cu *cestiunile militare*, şi că nu póte face nicĭ unŭ pasŭ de apropiere în acéstă direcţiune. Asta ar fi adevĕrulŭ, tóte celelalte lucrurĭ colportate de ḑiare suntŭ fictive.

Budapesta, 22 Februarie. *Presidentulŭ Ligei culturale române* trimise lui „*Pester Lloyd*" o scrisóre, în care *desminte* faima lăţită prin ḑiarele unguresci, că elŭ ar avé de gândŭ sĕ călĕtoréscă în proximulŭ timpŭ incognito prin Ardélŭ, şi că ar voi sĕ între în legătură cu conducĕtorii mişcărei naţionale a Românilorŭ de aci. Tot-odată d-lŭ *Urechiă* declară, că Liga culturală română *din principiu se abţine* dela orĭ-şi-ce amestecŭ în cestiunile politice ale Românilorŭ din Ungaria.

Alba-regală, 22 Februarie. In palatulŭ din Budapesta a conţilorŭ *Károlyi* s'a întêmplatŭ unŭ furtŭ mare. Făptuitorulŭ a fostŭ prinsŭ aci în persóna unui anumitŭ *Inkovicĭ*, elevŭ în academia de comerciu.

Literatură.

A apărutŭ Nr. 3 din anulŭ alŭ doilea alŭ revistei ilustrate pentru familie „**Vatra**" cu următorulŭ sumarŭ: Gogu şi Goguşorŭ, de Ionŭ Slavicĭ; Inimei mele, (poesie) de Ionŭ Moţa; Hipnotismulŭ, de Sc. A. Stăncescu; Banca solitară (poesie), de George Murnu; Prăvălia pisicei, de După Balzacŭ; Doina, poesie, de G. Coşbucŭ; Pescarii (schiţe din viaţa lorŭ), de St. Basarabeanu; Ovreiulŭ care n'a vĕḑutŭ nimicu (din povestirile lui Hauff), de Em. Florescu; Felŭ de felŭ ***. Ilustraţiile: Intórcerea; Vulpea în cursă; Ispita sfântului Ieronimŭ; Ataculŭ fatalŭ; Fata din strĕinătate, Amorŭ; Mode.

*

In tipo-litografia naţională Ralianŭ J. Ignatŭ Samitca din Craiova a apărutŭ: **Carte de cetire pentru scólele comerciale şi profesionale**, de *Romulus Ionaşcu*, profesorŭ la scóla comercială din Iaşĭ. Ediţia I. formatŭ mare de 257 pag. Preţulŭ lei 3.25. Lipsa totală a unei cărţĭ de cetire pentru scólele comerciale, lucrată conformŭ noului programŭ alŭ ministeriului românŭ de agricultură, industriă, comerciu şi domenii, l'a îndemnatŭ pe autorulŭ sĕ publice acestŭ manualŭ, care conţine 119 bucăţĭ de cetire bine alese şi fórte potrivite scopului. Scóla comercială prepară pe omulŭ de afacerĭ, pe când liceulŭ prepară pe omulŭ de litere şi de sciinţe. De acéstă deosebire a ţinutŭ fórte bine sémă autorulŭ în alegerea pieselorŭ de cetire, carĭ suntŭ luate mai multŭ din sfera comerciului şi industriei.

Proprietarŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Gregoriu Maiorŭ.**

Cursulŭ pieței Brașovŭ.

Din 22 Februarie 1895.

Bancnote rom.	Cump.	9.74	Vênd.	9.77
Argint român.	Cump.	9.70	Vênd.	—.—
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.77	Vênd.	—.—
Galbenĭ	Cump.	5.85	Vênd.	5.90
Ruble rusescĭ	Cump.	132.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	60.20	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	101.75
Lire turcescĭ	Cump.	11.15	Vênd.	—.—

Cursul la bursa din Viena.

Din 21 Februarie 1895.

Renta ung. de aurŭ 4% . . .	124.20
Renta de coróne ung. 4% . .	99.45
Impr. căil. fer. ung. în aurŭ $4^1/_2$% .	128 50
Impr. căil. fer. ung. în argint $4^1/_2$%	104.—
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	125.10
Bonurĭ rurale ungare	98.50
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	98.25
Imprum. ung. cu premii	162 25
Losurĭ pentru reg. Tisei și Segedin.	153.50
Renta de hârtie austr.	102.—
Renta de argint austr.	102.05
Renta de aur austr.	125.55
Losurĭ din 1860	159.30
Acții de-ale Băncei ung. de credit. .	1091.—
Acții de-ale Băncei austro-ungară .	496 75
Acții de-le Băncei austr. de credit.	410.90
Napoleondorĭ	9.82
Mărcĭ imp. ger.	$60.47^1/_2$
London (lire sterlinge).	123.95

„HAȚIEGANA“

Asociațiune de anticipațiune și creditŭ „Hațegŭ“.

Incheierea conturilorŭ pe alŭ VII-lea anŭ de gestiune 1894.

CONVOCARE.

Membrii associațiunei de anticipațiune și credit „HAȚIEGANA“ suntŭ învitațĭ a se înfățișa la

a VII-a Adunare generală ordinară

ce se va ține la **23 Martie 1895** st. n. la 10 óre înainte de amédĭ, în localitatea institutului în Hațegŭ.

OBIECTELE:

1. Deschiderea adunării generale prin președintele.
2. Alegerea unui secretarŭ ad hoc și doi scrutinatorĭ.
3. Raportulŭ direcțiunei și a comisiunei de supraveghiare pe anulŭ de gestiune 1894, cum și propunerile acestora și decidere asupra lorŭ.
4. Alegerea membrilorŭ în comisiunea de supraveghiare pe unŭ periodŭ de 3 anĭ până la adunarea generală din 1898.
5. Propunerea direcțiunei pentru străformarea associațiunei de anticipațiune și creditŭ „Hațiegana“ în societate pe acțiĭ cu firma „Hațiegana“ institutŭ de creditŭ și de economiĭ societate pe acțiĭ, — și deliberare asupra aceleia, și pertractarea statutelorŭ.
6. Desemnarea foilorŭ pentru publicarea afacerilorŭ associațiunei.
7. Eventuale propunerĭ, § 72 din statute.
8. Dispozițiunĭ pentru verificarea protocolului.

Décă la adunare n'ar participa membrii în numĕrŭ recerutŭ de statute, se va ține altă adunare la **31 Martie 1895** st. n. 10 óre a. m. în localitatea institutului, când fără privire la numĕrulŭ membrilorŭ presențĭ se vorŭ lua concluse,

Din ședința consiliului administrativŭ alŭ associațiunei de anticipațiune și creditŭ „Hațiegana“ în Hațegŭ, la 22 Februarie 1895 st. n.

Bontescu Mihály, directorŭ.

Iulius Popovits, membru consiliului administrativŭ.

Contulŭ Bilanțului pro 1894. / Mérleg számla 1894. évre.

		ACTIVE	VAGYON		fl.	cr.
1	61	Cassa în numerarŭ . . .	Pénztári készlet		2019	67
2	62	Credite cambiale	Váltó kölcsön	66.559.—		
		„ „ cu acoperire hipotecară	„ „ jelzálog biztositással	29.790.—	96349	—
3	47	Mobiliarŭ	Butorzat	153.90		
		„ după amortisare de 10%	„ 10% törleszt.	15.40	138	50
4	45	Spese procesuale anticipate	Előlegezett perköltség . .		355	89
5	44	„ de protestŭ . . .	Ovatolási költség. . . .		80	—
6	51	Diversŭ contŭ debitorŭ . .	Különbözö adós számla .		57	90
					99000	96

		PASSIVE	TEHER.	fl.	cr.
1	30	Părțĭ fundamentale 401 plăt.	Törzsbetétek 401 befizetve	20050	—
2	60	Depunerĭ și interese capitalisate	Betétek és tökésitett kamat	58915	96
3	32	Fondulŭ de reservă . . .	Tartalék alop	6603	63
4	64	Interesele părțilorŭ fundamentale neridicate. . .	Törzsbetétek után fel nem vett kamat 167.14		
		Interesele părțilorŭ fundamentale pro 1894 . . .	Törzsbet. ut. fel nem vett kam. 1894-re 960.27	1127	41
5	39	Contribuțiune după interes. depunerilor sem. II. 1894	A betétek kamat az 1894	175	56
			II. félévre adó . . .	1054	96
6	48	Interese transitóre anticip.	Előlegezett átmeneti kamat		
7	54	Dividende neridicate . .	Fel nem vett osztalék. .	96	—
8	58	Reescomptŭ	Visszleszámitolás . . .	8157	27
9	57	Binefacerĭ neridicate . .	Fel nem vett javadalmak	21	—
10	53	Profitŭ curatŭ	Tiszta nyereség . . .	2799	17
				99000	96

Hațegŭ, în 31 Decemvre 1894.

Bontescu Mihály m. p. *Ioane Baciŭ* m. p. *Ioanŭ Munteanŭ* m. p., comptabilŭ.

Subscrisa comisiune de supraveghiare am esaminatŭ contulŭ bilanțului și confrontându-lŭ cu registrele principale și ausiliare l'am găsitŭ în consonanță cu aceleașĭ și esactŭ.

Hațegŭ, în 21 Februarie 1895.

Ioane Cornea m. p. *Paulŭ Olteanŭ m. p.* *George Balașŭ* m. p.

Contulŭ Profitului și Perderilorŭ. / Nyereség és Vesztesség számla.

		EȘITE	KIADÁS		fl.	cr.
1	64	Interesele părțilorŭ fundamentale	Törzsbetétek kamat . .		960	27
2	39	Contribuțiune	Adó	660.13		
		„ după interes. depun. pe sem. II. 1894 . . .	„ a betétek kamat után 1894 II. félév . . .	175.56	835	69
3	41	Timbre	Bélyeg		14	19
4	43	Porto	Postabér		53	42
5	49	Chiria	Házbér		120	—
6	56	Marce de presență . . .	Jelenléti jegyek		352	50
7	59	Interese de reescomptŭ. .	Visszleszámitolási kamat .		635	48
8	65	Salare	Fizetések		2100	—
9	68	Spese	Költség		246	74
10	69	Interese la depunerĭ . . .	Betétek kamat		3607	30
11	47	Amortisare din mobiliarŭ .	Butorzati törlesztés . . .		15	40
12	53	Profitŭ curatŭ	Tiszta nyereség		2799	17
					11740	16

		VENITE	BEVÉTEL	fl.	cr.
1	38	Spese de fundare	Állapitó költség	121	—
2	63	Interese de escomptŭ . .	Leszámitolási kamat . .	9498	45
3	66	Provisiune și competință de scrisŭ	Provisio és irásdij . . .	1871	90
4	67	Accidența	Mellék jövedelmek . . .	248	—
				11740	16

Hațegŭ, în 31 Decemvre 1894.

Bontescu Mihály m. p., directorŭ. *Ioane Baciu* m. p., cassarŭ. *Ioanŭ Munteanŭ* m. p., comptabilŭ.

Subscrisa comisiune de supraveghiare am esaminatŭ contulŭ profitului și perderilorŭ și confrontându-lŭ cu registrele principale și ausiliare l'am găsitŭ în consonanță cu aceleașĭ și esactŭ.

Ioane Cornea m. p. *Paulŭ Olteanŭ* m. p. *George Balașŭ* m. p.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.